

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1: **Titlul proiectului de act normativ**

LEGE
***pentru aprobarea încetării valabilității, prin retragere, a Tratatului privind Carta
Energiei, încheiat la Lisabona la 17 decembrie 1994***

Secțiunea a 2-a: **Motivul emiterii proiectului de act normativ**

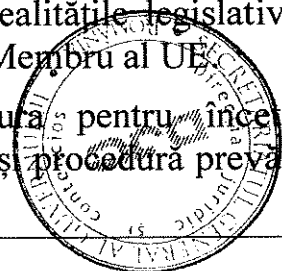
2.1. Sursa proiectului de act normativ

Tratatul privind Carta Energiei (TCE) a fost semnat în 1994 și a intrat în vigoare în aprilie 1998. Scopul Tratatului privind Carta Energiei (TCE) a fost de a crea un cadru de cooperare între, pe de o parte, UE, și state din centrul și estul Europei, pe de altă parte, în vederea facilitării tranziției acestora la o economie de piață și aderării la UE. Tratatul privind Carta Energiei este un cadru multilateral pentru cooperarea energetică conceput pentru a promova securitatea energetică prin piețe energetice mai deschise și competitive, cu respectarea principiilor dezvoltării durabile și a suveranității asupra resurselor energetice.

TCE a reprezentat, așadar, un instrument de politică externă a UE în domeniul energiei, în timp ce politica internă a UE în materie a presupus elaborarea unui sistem complex de reguli având ca obiectiv susținerea unei piețe interne a energiei, însă în contextul evoluțiilor politicilor energetice la nivel global, regional și național, cadrul de cooperare creat în baza Tratatului devine tot mai perimat, oferind premisele inițierii unor acțiuni juridice împotriva statelor care acționează, cu bună credință, pentru dezvoltarea sectorului energetic la cele mai înalte și actuale standarde.

De asemenea, în lipsa adoptării unor modificări substanțiale ale TCE pentru a reflecta o schimbare considerabilă a politicii energetice și de protecție a mediului la nivelul UE și național, precum și a reglementărilor în acest sens la nivel UE și respectarea Acordului de la Paris, Tratatul nu mai reflectă realitățile legislative și politice actuale ale României, cu precădere în calitate de Stat Membru al UE.

Conform Legii 590/2003 privind tratatele, procedura pentru încetarea aplicabilității unui Tratat internațional trebuie să urmeze aceeași procedură prevăzută pentru intrarea în vigoare.

Poziția Ministerului Energiei, comunicată Cancelariei Prim-ministrului și Ministerului Afacerilor Externe, a rămas constantă din anul 2023, cu privire la avantajele substanțial restrânse față de momentul aderării, fiind considerată oportună retragerea statului român din Tratatul privind Carta Energiei.

2.2. Descrierea situației actuale

A. Argumentarea oportunității încetării valabilității tratatului

Obiectivele principale ale TCE au avut în vedere protejarea investițiilor străine în domeniul energiei pe teritoriul țărilor semnatare; asigurarea unor condiții nediscriminatorii pentru comerțul cu materiale energetice și echipamente legate de energie și rezolvarea oricăror diferende dintre țările participante, sau în cazul investițiilor a diferendelor dintre investitori și statele gazde.

În lipsa unei actualizări substanțiale, TCE a devenit din ce în ce mai perimat. De asemenea, statele membre ale UE au fost ținta principală a cererilor de despăgubire ale investitorilor, majoritatea având sediul în alte țări ale UE.

Astfel, protecția acordată combustibililor fosili, în condițiile descrise mai sus și pentru o perioadă de timp nelimitată, nu corespunde obiectivelor din sectorul energetic din perspectiva schimbărilor climatice, astfel cum sunt definite în documentele programatice la nivel național și european (accelerarea tranziției de la combustibilii fosili la energia din surse regenerabile, realizarea unei mai mari independențe energetice, asigurarea securității energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră).

B. Temeiul juridic al încetării valabilității tratatului

Am avut în vedere următoarele aspecte/documente/acte juridice:

- a) Cauza Komstroy (2021) care s-a aflat pe rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene, C-741/19 (Republica Moldova vs. Komstroy);
- b) Declarația privind consecințele juridice ale Hotărârii Curții de Justiție în cauza Komstroy și înțelegerea comună privind neaplicabilitatea articolului 26 din Tratatul privind Carta Energiei (OJ L, 2024/2121, 6.8.2024) ca temei pentru procedurile de arbitraj din interiorul UE, formulată de reprezentanții Guvernelor statelor membre și ai Uniunii Europene la 26 iunie 2024, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 6 august 2024,

Părțile declară că împărtășesc următoarea înțelegere comună privind neaplicabilitatea articolului 26 din Tratatul privind Carta Energiei ca bază pentru procedurile de arbitraj în interiorul UE.

„1. Semnatarii reafirmă pe această cale, pentru o mai mare certitudine, că împărtășesc o înțelegere comună cu privire la interpretarea și aplicarea Tratatului privind Carta energiei, conform căreia articolul 26 din tratat nu poate și nu ar putea servi niciodată drept temei juridic pentru procedurile de arbitraj în interiorul UE.

Interpretarea comună se bazează pe următoarele elemente ale dreptului Uniunii:

i.interpretarea Curții de Justiție a Uniunii Europene în temeiul căreia articolul 26 din Tratatul privind Carta energiei nu se aplică și nu ar fi trebuit nicicând să fie aplicat ca bază pentru procedurile de arbitraj în interiorul UE; și
ii.supremația dreptului Uniunii Europene, amintită în Declarația nr. 17, anexată la Actul final al Conferinței interguvernamentale în cadrul căreia s-a adoptat Tratatul de la Lisabona, ca normă de drept internațional care reglementează conflictul de norme în relațiile lor reciproce, astfel încât, în orice caz, articolul 26 din Tratatul privind Carta Energiei nu se aplică și nu s-a putut aplica ca temei pentru procedurile de arbitraj în interiorul UE.”

- c) Acordul referitor la interpretarea și aplicarea Tratatului privind Carta Energiei între Uniunea Europeană, Euratom și Statele Membre al acestora (procedura 2024/0148/COD);

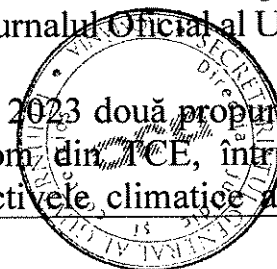
Una dintre consecințele juridice ale recente hotărâri CJUE în cauza Komstroy (2021), a statuat incompatibilitatea art. 26 TCE cu dreptul UE în măsura în care acesta ar viza litigiile inițiate de investitori dintr-un stat UE împotriva unui alt stat membru UE, urmărind o soluție de interpretare a art. 26 TCE în lumina dreptului primar al UE în sensul în care acesta din urmă are prioritate în raport cu dispozițiile art. 26 TCE în cazul unui diferend între un SM UE și un investitor dintr-un alt SM UE. Pe cale de consecință, un astfel de diferend nu ar putea fi soluționat prin procedura de arbitraj vizată de art. 26 TCE.

Modalitatea identificată de către Comisia Europeană pentru implementarea hotărâri CJUE și codificarea acestei interpretări, a fost negocierea unui acord interpretativ privind inaplicabilitatea inter-se a art. 26 din Tratat, însoțit de o declarație politică, aceasta reprezentând o înțelegere comună asupra interpretării și neaplicării în relațiile intra-UE, a clauzei privind soluționarea diferendelor provenite din Tratat (anexată).

Până la acest moment, poziția României în acest sens a fost reiterată prin semnarea Declarației și parafarea Acordului menționate anterior. Acordul privind interpretarea și aplicarea Tratatului privind Carta Energiei a fost aprobat prin Decizia (UE) 2025/1904 a Parlamentului European și a Consiliului din 10 septembrie 2025 privind aprobarea de către Uniune a Acordului privind interpretarea și aplicarea Tratatului privind Carta energiei (anexată).

- d) Decizia (UE) 2024/1677 a Consiliului privind aprobarea retragerii Comunității Europene a Energiei Atomice (Euratom), adoptată la 30 mai 2024 și publicată în Jurnalul Oficial a Uniunii Europene din 13 iunie 2024 și Decizia (UE) 2024/1638 Consiliului privind aprobarea retragerii Uniunii Europene din Tratatul privind Carta Energiei, adoptată la 30 mai 2024 și publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 5 iunie 2024;

Comisia Europeană a prezentat la data de 7 iulie 2023 două propuneri de decizii de retragere a Uniunii Europene și a Euratom din TCE, întrucât a considerat că acesta nu mai este compatibil cu obiectivele climatice ale UE

reflectate în cadrul Pactului Verde European și al Acordului de la Paris, cu precădere în legătură cu investițiile în combustibili fosili.

Conform acestor decizii ale Consiliului din 30 mai 2024, Uniunea Europeană și Euratom s-au retras din TCE (anexate).

- e) Decizia Consiliului (Euratom) 2024/1645 privind poziția care urmează să fie adoptată în numele Euratom în cadrul Conferinței privind Carta Energiei și Decizia (UE) 2024/1644 a Consiliului privind poziția care urmează să fie adoptată în numele Uniunii Europene în cadrul Conferinței privind Carta Energiei, adoptate la 30 mai 2024 și publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 6 iunie 2024.

La de 1 martie 2024, Comisia a inițiat două propuneri de decizii referitoare la poziția UE și Euratom în cadrul Conferinței din Carta Energiei, conform cărora State Membre, în calitate de părți contractante ale TCE, ar trebui să adopte o poziție care nu împiedică modernizarea TCE.

Deciziile Consiliului privind poziția care urmează să fie adoptată în numele Euratom, respectiv al Uniunii Europene, în cadrul Conferinței privind Carta Energiei, adoptate la 30 mai 2024, prefigurează că State Membre, în calitate de părți contractante ale TCE ar trebui să adopte o poziție care nu împiedică adoptarea modernizării TCE (anexate).

C. Consecințele politice, juridice, economice sau de altă natură ale încetării valabilității tratatului

a) Consecințe politice

În ultima perioadă, mai multe state membre ale Uniunii Europene, precum Italia, Franța, Olanda, Polonia, Spania, Slovenia sau Portugalia, au notificat retragerea din TCE. De asemenea, s-a notificat intrarea în vigoare a denunțării de către Regatul Danemarcei a TCE începând cu data de 4 septembrie 2025 și, respectiv încetarea aplicării provizorii a prevederilor TCE de către Regatul Norvegiei, începând cu data de 10 ianuarie 2025. În urma notificării de retragere a Portugaliei (care era și depozitar al Tratatului), Secretariatul TCE a fost desemnat depozitar, măsura intrând în vigoare din 2 februarie 2025.

Decizia Uniunii Europene și a Euratom de retragere din TCE, alături de alte State Membre ale UE menționate anterior (în baza faptului că TCE previne implementarea politicilor de mediu la nivel național, respectarea Acordului de la Paris și atingerea obiectivelor UE în ceea ce privește tranziția energetică și schimbările climatice), indică necesitatea alinierii politicii României cu cea a Uniunii în acest sens prin retragerea din TCE.

b) Consecințe juridice

Prin parafarea de către România a acordului interpretativ privind inaplicabilitatea Articolului 26 TCE pentru proceduri de arbitraj în interiorul UE, efectul legal al Tratatului este limitat în lumina priorității dreptului UE.

De asemenea, retragerea din TCE, conform procedurii prevăzute de Articolul 34 din Legea 590/2003 privind tratatele, precum și a procedurii specifice TCE

conform Articolul 47 al acestuia, ar intra în vigoare la un an de la notificarea Secretariatului TCE. Cu toate acestea, prevederile de retragere din cadrul TCE stipulează că efectele legale ale acestuia aplicabile investițiilor, atât pe teritoriul țării de către investitori ai unei Părți Contractante, precum și a investitorilor români pe teritoriul altor Părți contractate, vor înceta după 20 de ani de la retragerea din TCE.

Modernizarea Tratatului, deși a fost statuată aplicarea provizorie de la data de 3 septembrie 2025, pentru România, din rațiuni de drept intern, ce împiedică aplicarea provizorie, este necesară parcurgerea procedurii standard, de ratificare a textului modernizat al Tratatului de două treimi dintre Părțile contractante (procedură ce poate fi întârziată, prin crearea unor înțelegeri informale între Părți contractante care să ratifice Tratatul modernizat doar la un moment convenabil). Astfel, deși Tratatul modernizat ar reduce clauza de caducitate (sunset clause) de la 20 ani la 10 ani, pentru protecția oferită investitorilor, în practică, acest nou termen pentru protecția oferită investițiilor poate fi prelungit artificial prin întârzierea ratificării de către anumite Părți contractante.

În ciuda celor mai recente evoluții în cadrul procesului de modernizare a TCE, care au ameliorat anumite aspecte problematice în ce privește calitatea de Parte contractantă la Tratat, pentru România rămâne în continuare justificată necesitatea de retragere. Spre exemplu, deși semnarea Acordului interpretativ privind neaplicarea intra-UE a dispozițiilor privind soluționarea litigiilor din Tratatul privind Carta Energiei, împreună cu declarația politică însoțitoare, pot produce efecte juridice chiar și până la finalizarea procedurilor interne pentru operaționalizarea Acordului, acest Acord nu elimină în totalitate riscurile unor proceduri pecuniare declanșate împotriva României de către investitori din exteriorul UE.

c) Consecințe economice

În ce privește cauzele în care România este implicată, decurgând din calitatea de Parte contractantă la TCE, de-a lungul timpului au fost 9 cazuri supuse procedurii de arbitraj, generând cheltuieli pentru stat, atât în ce privește costurile de reprezentare, cât și potențiale daune plătibile investitorilor reclamanți.

De asemenea, statul român, prin Ministerul Energiei, achită contribuția anuală, în valoare de 39.246 EUR pentru anul 2025 către Conferința Carta Energiei pentru finanțarea Secretariatului Tratatului Carta Energiei, calculată conform Articolului 37(3) și a anexei B a TCE.

D. Copia textului tratatului

2.3. Schimbări preconizate

Retragerea României din Tratatul Carta Energiei, conform procedurii interne prevăzută în Articolul 34 din Legea 590/2003 privind tratatele, precum și a procedurii specifice TCE prevăzută în Articolul 47 al acestuia.

Ulterior retragerii, statul român, prin Ministerul Energiei, nu va mai achita contribuția anuală, în valoare de 39.246 EUR, la nivelul anului 2025. În cursul anului în care retragerea notificată Depozitarului intră în vigoare, va fi achitată parte a contribuției aferente aceluși an, calculată conform formulei comunicate de Secretariatul TCE.

2.4. Alte informații*)

Nu au fost identificate.

Secțiunea a 3-a: **Impactul socioeconomic **)**

3.1. Descrierea generală a beneficiilor și costurilor estimate ca urmare a intrării în vigoare a actului normativ.

Ulterior retragerii, statul român, prin Ministerul Energiei, nu va mai achita contribuția anuală. În cursul anului în care retragerea notificată Depozitarului intră în vigoare, va fi achitată parte a contribuției aferente aceluși an, calculată conform formulei comunicate de Secretariatul TCE.

3.2. Impactul social.

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

3.3. Impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

3.4. Impactul macroeconomic.

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

3.4.1. Impactul asupra economiei și asupra principalilor indicatori macroeconomici.

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

3.4.2. Impactul asupra mediului concurențial și domeniul ajutoarelor de stat.

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

3.5. Impactul asupra mediului de afaceri.

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

3.6. Impactul asupra mediului înconjurător.

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

3.7. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva inovării și digitalizării

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

3.8. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva dezvoltării durabile

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

3.9. Alte informații

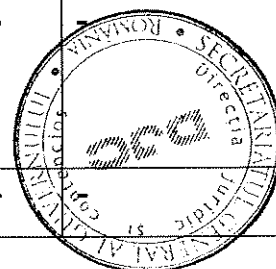
Nu au fost identificate.

Secțiunea a 4-a:

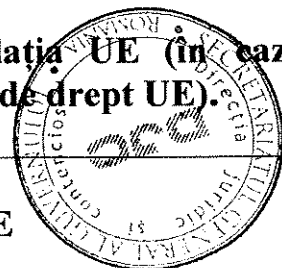
Impactul financiar asupra bugetului general consolidat atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani), inclusiv informații cu privire la cheltuieli și venituri.*)**

- în mii lei (RON) -

Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
		3	4	5	6	
1	2	3	4	5	6	7
4.1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:	-	-	-	-	-	-
a) buget de stat, din acesta:	-	-	-	-	-	-
i. impozit pe profit						
ii. impozit pe venit						
b) bugete locale	-	-	-	-	-	-
i. impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:	-	-	-	-	-	-
i. contribuții de asigurări						
d) alte tipuri de venituri (se va menționa natura acestora)	-	-	-	-	-	-
4.2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:	-	-	-	-	-	-
a) buget de stat, din acesta:	-	-	-	-	-	-
i. cheltuieli de personal bunuri și servicii						
b) bugete locale:	-	-	-	-	-	-
i. cheltuieli de personal						
ii. bunuri și servicii						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:	-	-	-	-	-	-
i. cheltuieli de personal bunuri și servicii						
d) alte tipuri de cheltuieli	-	-	-	-	-	-

(se va menționa natura acestora)						
4.3. Impact financiar, plus/minus, din care:	-	-	-	-	-	-
a) buget de stat						
b) bugete locale	-	-	-	-	-	-
4.4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare	-	-	-	-	-	-
4.5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare	-	-	-	-	-	-
4.6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare	-	-	-	-	-	-
4.7. Prezentarea, în cazul proiectelor de acte normative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, a următoarelor documente: a) fișa financiară prevăzută la art.15 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, însoțită de ipotezele și metodologia de calcul utilizată; b) declarație conform căreia majorarea de cheltuială respectivă este compatibilă cu obiectivele și prioritățile strategice specificate în strategia fiscal-bugetară, cu legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuieli prezentate în strategia fiscal-bugetară. Nu este aplicabil.						
4.8. Alte informații Nu este cazul.						
Secțiunea a 5-a: Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare						
5.1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ Prezentul act administrativ nu se referă la acest subiect.						
5.2. Impactul asupra legislației în domeniul achizițiilor publice Prezentul act administrativ nu se referă la acest subiect.						
5.3. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația UE (în cazul proiectelor ce transpun sau asigură aplicarea unor prevederi de drept UE). Prezentul act administrativ nu se referă la acest subiect.						
5.3.1. Măsurile normative necesare transpunerii directivelor UE Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.						

5.3.2. Măsuri normative necesare aplicării actelor legislative UE

Nu este cazul.

5.4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

5.5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente asumate

Nu au fost identificate.

5.6. Alte informații

Nu au fost identificate.

Secțiunea a 6-a:

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

6.1. Informații privind neaplicarea procedurii de participare la elaborarea actelor normative

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

6.2. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate.

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

6.3. Informații despre consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

6.4. Informații privind puncte de vedere/opinii emise de organisme consultative constituite prin acte normative

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

6.5. Informații privind avizarea de către:

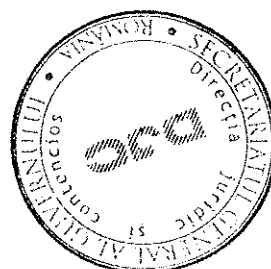
- a) Consiliul Legislativ
- b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării
- c) Consiliul Economic și Social
- d) Consiliul Concurenței
- e) Curtea de Conturi

Proiectul de act normativ a fost avizat de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 795/2025.

6.6. Alte informații.

Nu este cazul.
Secțiunea a 7-a: Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ
7.1. Informarea societății civile cu privire la elaborarea proiectului de act normativ. În procesul de elaborare a proiectului de act normativ au fost îndeplinite procedurile de transparență instituite prin Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Proiectul de act normativ a fost publicat pe pagina de internet a Ministerului Energiei la secțiunea ”<i>Transparență decizională</i>” în data de 04.08.2025
7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice. Nu este cazul.
7.3. Alte informații Nu este cazul.
Secțiunea a 8-a: Măsuri privind implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectului de act normativ
8.1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ Nu au fost identificate.
8.2. Alte informații Nu au fost identificate.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege pentru aprobarea încetării valabilității, prin retragere, a Tratatului privind Carta Energiei, încheiat la Lisabona la 17 decembrie 1994, pe care îl supunem Președintelui României spre aprobare, pentru a fi supus Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU

ILIE-GAVRIL BOLOJAN

